

61993J0454

DOMSTOLENS DOM (SJETTE AFDELING) AF 29. JUNI 1995. - RIJKSDIENST VOOR ARBEIDSVOORZIENING MOD JOOP VAN GESTEL. - ANMODNING OM PRAEJUDICIEL AFGOERELSE: ARBEIDSHOF BRUSSEL - BELGIEN. - SOCIAL SIKRING AF VANDRENDE ARBEJDSTAGERE OG SELVSTAENDIGE ERHVERVSDRIVENDE - UDPEGNING AF DEN KOMPETENTE STAT I HENHOLD TIL ARTIKEL 17 I FORORDNING (EOEF) NR. 1408/71 - BOPAEL OG BESKAEFTIGELSE I EN ANDEN MEDLEMSSTAT END DEN KOMPETENTE STAT - YDELSER VED ARBEJDSLOESHED UDBETALT I HENHOLD TIL ARTIKEL 71, STK. 1, LITRA B), NR. II). - SAG C-454/93.

Samling af Afgørelser 1995 side I-01707

Sammendrag

Dommens præmisser

Afgørelse om sagsomkostninger

Afgørelse

Nøgleord

++++

1. Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstaendige erhvervsdrivende ° arbejdsloeshed ° arbejdstager, som i henhold til en aftale mellem de kompetente myndigheder er forsikret i en anden medlemsstat end den, hvor han har beskaeftigelse og er bosat ° artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 finder anvendelse

[Raadets forordning nr. 1408/71, art. 17, og art. 71, stk. 1, litra b), nr. ii)]

2. Social sikring af vandrende arbejdstagere og selvstaendige erhvervsdrivende ° lovgivning, der finder anvendelse ° bestemmelse ved aftale mellem to medlemsstater ° tilbagevirkende gyldighed ° lovligt

[Raadets forordning nr. 1408/71, art. 17, og art. 71, stk. 1, litra b), nr. ii)]

Sammendrag

1. Den omstaendighed, der er afgørende for, om artikel 71 i forordning nr. 1408/71 i det hele finder anvendelse, er, at den paagaeldende er bosat i en anden medlemsstat end den, hvis lovgivning han var omfattet af under sin seneste beskaeftigelse. Heraf foelger, at denne artikels stk. 2, litra b), nr. ii), ogsaa finder anvendelse paa en arbejdsloes arbejdstager, som ikke er

graensearbejder, og som under sin seneste beskaeftigelse var bosat i den medlemsstat, hvor han var beskaeftiget, saafremt de to medlemsstaters kompetente myndigheder som en undtagelse fra forordningens artikel 13, stk. 2, litra a), og i henhold til dens artikel 17 har aftalt, at arbejdstageren fortsat skal vaere omfattet af lovgivningen om social sikring i en af disse medlemsstater, som ikke er den, paa hvis omraade han var beskaeftiget.

2. Artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 finder anvendelse paa en arbejdsloes arbejdstager, som ikke er graensearbejder, og som under sin seneste beskaeftigelse, hvorunder han boede i beskaeftigelsesstaten, i henhold til en aftale mellem de kompetente myndigheder indgaaet efter forordningens artikel 17 var omfattet af en anden medlemsstats lovgivning, selv om aftalen blev indgaaet paa et tidspunkt, da arbejdstageren allerede arbejdede og boede paa én og samme medlemsstats omraade.

Der er nemlig ikke i artikel 17's ordlyd holdepunkter for, at den mulighed for at goere undtagelser, som medlemsstaterne har i henhold til denne bestemmelse, kun kan udoeves for fremtiden. Tvaertimod kraever aanden og systemet i denne artikel, at en aftale i henhold til bestemmelsen ligeledes til fordel for den beroerte arbejdstager kan daekke allerede forloebne perioder.

Dommens præmisser

1 Ved dom af 18. november 1993, indgaaet til Domstolen den 29. november s.aa., har Arbejdshof, Bruxelles, i medfoer af EF-traktatens artikel 177 stillet en række praejudicielle spoergsmaal vedroerende fortolkningen af artikel 17 og artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), i Raadets forordning (EOEF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger paa arbejdstagere, selvstaendige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Faelleskabet (EFT 1971 II, s. 366), som aendret og ajourfoert ved Raadets forordning (EOEF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter benaevnt "forordningen").

2 Disse spoergsmaal er blevet rejst under en retssag mellem Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (den nationale arbejdsmarkedsmyndighed, herefter benaevnt "RVA") og den nederlandske statsborger J. van Gestel vedroerende RVA's afslag paa at tildele ham ydelser ved arbejdsloeshed i henhold til forordningens artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii).

3 Van Gestel har siden den 1. juni 1980 arbejdet for Smithkline Beecham BV, der har hjemsted i Nederlandene, hvor han selv boede.

4 I forbindelse med hans midlertidige overflytning til et soesterselskab, Norden Europe SA (herefter benaevnt "Norden"), der har hjemsted i Louvain-la-Neuve (Belgien), bosatte han sig i Belgien fra slutningen af oktober 1988. Han begyndte at arbejde dér fra 1. december s.aa.

5 Da van Gestel oenskede at forblive under den nederlandske sociale sikringsordning, blev der indgaaet en aftale mellem det belgiske Socialministerium og det nederlandske Arbejds- og Socialministerium om, at den nederlandske lovgivning om social sikring fortsat skulle finde anvendelse paa denne arbejdstager, saa laenge han var beskaeftiget i Belgien, og senest indtil den 30. november 1991. Aftalen, som blev indgaaet, mens van Gestel allerede boede og arbejdede i Belgien, var baseret paa forordningens artikel 17, hvorved der indfoeres en undtagelse fra samme forordnings artikel 13, stk. 2, litra a), hvorefter en person, der har loennet beskaeftigelse paa en medlemsstats omraade, er omfattet af denne stats lovgivning.

6 Paa grund af en omstrukturering i Norden blev van Gestel afskediget den 31. oktober 1990. Der blev udbetalt ham en afskedigelsesgodtgoerelse i Nederlandene. Dernaest ansoegte han den belgiske kasse, Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen (hjaelpekasse for ydelser ved arbejdsloeshed), om ydelser ved arbejdsloeshed fra den 1. november 1990. Han anfoerte

naermere, at han i betragtning af den godtgoerelse, som var blevet udbetalt ham i Nederlandene, midlertidigt udskoed sin ansoegning om ydelser, men oenskede at vaere sikret i Rijksdienst voor sociale Zekerheid (den belgiske nationale sikring).

7 Denne ansoegning blev afslaaet den 7. februar 1991 ved afgoerelse truffet af den regionale inspektoer for arbejdsloeshed i Vilvoorde med den begrundelse, at van Gestel ikke opfyldte betingelserne i belgisk ret, som ifoelge denne afgoerelse fandt anvendelse i henhold til forordningens artikel 67.

8 Van Gestel indbragte denne afgoerelse for Arbeidsrechtbank, Bruxelles, som ved dom af 2. december 1991 annullerede afgoerelsen og fastslog, at han havde ret til ydelser ved arbejdsloeshed fra den 1. november 1990. I dommen blev det lagt til grund, at "den kompetente institution" i forordningens forstand var den nederlandske institution, og at van Gestel i hele sin beskaeftigelsesperiode i Belgien havde vaeret bosat dér, saaledes at hans situation var omfattet af forordningens artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), og ikke af dens artikel 67 og 69.

9 RVA appellerede denne dom til Arbeidshof, Bruxelles, som ansaa det for godtgjort, at van Gestel "under sin seneste beskaeftigelse" boede og arbejdede i Belgien.

10 Arbeidshof bemaerkede, at Domstolen i dommen af 11. oktober 1984, Guyot (sag 128/83, Sml. s. 3507), har kendt for ret, at forordningens artikel 71 ikke finder anvendelse paa arbejdsloese, som under deres seneste beskaeftigelse var bosat i den medlemsstat, hvor de var beskaeftiget. Arbeidshof fandt det tvivlsomt, om denne fortolkning vedroerende anvendelsesomraadet for artikel 71 ogsaa gaelder i en situation som den, der foreligger i hovedsagen.

11 Da Arbeidshof, Bruxelles, fandt, at tvistens udfald afhang af fortolkningen af forordningen, besluttede den at udsaeette sagen og at stille Domstolen foelgende praejudicielle spoergsmaal:

"Skal artikel 71, stk. 1, i forordning (EOEF) nr. 1408/71 fortolkes saaledes, at den ikke finder anvendelse paa arbejdsloese arbejdstagere, som under deres seneste beskaeftigelse boede i den medlemsstat, hvor de arbejdede, selv om de kompetente myndigheder i to medlemsstater som en undtagelse fra forordningens artikel 13, stk. 2, litra a), og i henhold til dens artikel 17 har aftalt, at arbejdstageren skal forblive omfattet af den sociale sikringslovgivning i en af disse medlemsstater, som ikke er den, paa hvis omraade den arbejdsloese var beskaeftiget?"

Subsidiaert, og saafremt Domstolen maatte vaere af den opfattelse, at den i et saadant tilfaelde som en undtagelse udpegede stat ° som ikke er den, hvor den arbejdsloese senest har arbejdet ° er den kompetente stat som omhandlet i artikel 71, stk. 1, gaelder dette da ogsaa, og kan bestemmelserne i artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), da anvendes, naar den naevnte aftale blev indgaaet, mens arbejdstageren boede og arbejdede paa én og samme medlemsstats omraade, og han under denne seneste beskaeftigelse uafbrudt har boet og arbejdet i denne samme medlemsstat, hvor ogsaa hans arbejdsgiver har hjemsted, og naar denne medlemsstat ikke er den, hvis sociale sikringslovgivning han ifoelge aftalen var omfattet af under denne beskaeftigelse?"

Det foerste spoergsmaal

12 Med hensyn til den i forelaeggelsesdommen omhandlede situation, hvor en arbejdstager, som ikke er graensearbejder, er helt arbejdsloes, bestemmer forordningens artikel 71, stk. 1, foelgende:

"1. Arbejdsloese arbejdstagere, som under deres seneste beskaeftigelse var bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, modtager ydelser efter foelgende regler:

a) ...

b) i) ...

ii) Andre arbejdstagere end graensearbejdere, der er helt arbejdsloese, og som stiller sig til raadighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, paa hvis omraade de er bosat, eller som vender tilbage til denne stats omraade, modtager ydelser efter denne stats lovgivning, som om de senest havde vaeret beskaeftiget dér; disse ydelser udbetales af bopaelstedets institution for denne institutions regning. Hvis den paagaeldende arbejdstager allerede har faaet tilkendt ydelser for den kompetente institutions regning i den medlemsstat, af hvis lovgivning han senest har vaeret omfattet, skal han dog modtage ydelser i overensstemmelse med reglerne i artikel 69; udbetaling af ydelser efter lovgivningen i den stat, hvor den arbejdsloese er bosat, stilles i bero i det tidsrum, hvor han i medfoer af artikel 69 kan goere krav paa ydelser efter den lovgivning, hvoraf han senest har vaeret omfattet."

13 Denne bestemmelse omhandler den situation, at den stat, der er kompetent til at udbetale ydelser ved arbejdsloeshed, ikke er den arbejdsloese arbejdstagers bopaelstat. Den sonder ikke efter, om den kompetente stat er blevet udpeget som kompetent, fordi arbejdstageren har udoevet sin loennede beskaeftigelse dér, eller af en anden grund. Spoergsmaalet er herefter, hvilken stat der er den kompetente i et tilfaelde som det, der foreligger i hovedsagen.

14 Svaret paa dette spoergsmaal fremgaar af forordningens artikel 13 ff.

15 Selv om den stat, der er kompetent til at udbetale ydelser ved arbejdsloeshed, ifoelge forordningens artikel 13, stk. 2, litra a), i princippet er den, hvor arbejdstageren har loennet beskaeftigelse, er denne regel dog fastsat med forbehold af de undtagelser, der bl.a. findes i forordningens artikel 17.

16 I henhold til den sidstnaevnte bestemmelse kan to eller flere medlemsstater, deres kompetente myndigheder eller de af disse myndigheder udpegede organer ved aftale vaelge en anden kompetent stat end beskaeftigelsesstaten. I det i hovedsagen foreliggende tilfaelde er der indgaaet en saadan aftale om at udpege Kongeriget Nederlandene i stedet for Kongeriget Belgien, som i princippet ifoelge artikel 13 er kompetent paa grund af beskaeftigelsesstedet.

17 Foelgelig finder artikel 71, stk. 1, litra b), anvendelse, naar den kompetente stat som en undtagelse fra bestemmelserne i artikel 13 er blevet udpeget ved en aftale indgaaet i henhold til forordningens artikel 17.

18 Domstolen har ganske vist i den foernaevnte Guyot-dom (praemis 8) udtalt, at forordningens artikel 71, stk. 1, kun vedroerer de arbejdstagere, som er bosat i en anden medlemsstat end den, hvor de senest har vaeret beskaeftiget, og synes saaledes at sonde mellem beskaeftigelsesstaten og bopaelstaten og ikke mellem den kompetente stat og bopaelstaten. Imidlertid er denne dom ikke i modstrid med den ovennaevnte fortolkning af forordningens artikel 71, stk. 1, litra b). Den henviser blot til den saedvanlige situation, som denne bestemmelse finder anvendelse paa, nemlig, at den kompetente stat er den stat, hvor arbejdstageren har udoevet sin virksomhed. Den udelukker ikke, at den kompetente stat i givet fald er den, der er udpeget ved faelles aftale i henhold til forordningens artikel 17.

19 I et tilfaelde som det, der foreligger i hovedsagen, er den omstaendighed, at arbejdstagerens seneste beskaeftigelsesstat er sammenfaldende med hans bopaelstat, foelgelig ikke til hinder for, at forordningens artikel 71, stk. 1, anvendes, naar den kompetente stat ikke er bopaelstaten.

20 Denne fortolkning stoettes af formaalet med artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), hvis bestemmelser gaar ud paa at sikre den vandrende arbejdstager arbejdsloeshedsydelse med henblik paa at

goere det lettere at soege beskaeftigelse (se dom af 22.9.1988, sag 236/87, Bergemann, Sml. s. 5125, praemis 18).

21 Disse bestemmelser har nemlig til formaal at give arbejdstageren mulighed for at oppebaere ydelser ved arbejdsloeshed i sin bopaelstat.

22 Denne mulighed er berettiget for visse grupper arbejdstagere, som, isaer personligt og arbejdsmaessigt, har snaevre forbindelser til det land, hvor de har etableret sig eller har deres saedvanlige opholdssted. Arbejdstagere med en saadan forbindelse til den stat, hvor de er bosat, har nemlig normalt ogsaa i denne stat de stoerste muligheder for at vende tilbage til arbejdslivet (se f.eks. Bergemann-dommen, praemis 20).

23 For at naa dette maal giver disse bestemmelser arbejdstageren, som bedst kender mulighederne for en tilbagevenden til arbejdslivet, en valgmulighed. Han kan vaelge at vaere omfattet af ordningen for ydelser ved arbejdsloeshed i den stat, hvor han senest var beskaeftiget, eller kraeve ydelser af den stat, hvor han er bosat. Denne valgmulighed benyttes isaer ° endog udelukkende ° i tilfaelde, hvor helt arbejdsloese, som vaelger at kraeve ydelser efter lovgivningen i den stat, paa hvis omraade de er bosat, stiller sig til raadighed for arbejdsformidlingen dér. Til gengæld kan arbejdstagere hverken kumulere to medlemsstats udbetaling af ydelser ved arbejdsloeshed eller ° naar de udelukkende har stillet sig til raadighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, paa hvis omraade de er bosat ° kraeve ydelser ved arbejdsloeshed efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor de senest var beskaeftiget (se dom af 27.5.1982, sag 227/81, Aubin, Sml. s. 1991, praemis 19).

24 Ifoelge Domstolens praksis er den foerste forudsætning for, at artikel 71 overhovedet kan finde anvendelse, i oevrigt, at den paagaeldende er bosat i en anden medlemsstat end den, hvis lovgivning han eller hun var omfattet af under sin seneste beskaeftigelse (se senest dom af 27.1.1994, sag C-287/92, Maitland Toosey, Sml. I, s. 279, praemis 13).

25 Denne foerste forudsætning indebaerer, at artikel 71 finder anvendelse, selv naar arbejdstageren under sin seneste beskaeftigelse kontinuerligt eller ikke kontinuerligt har boet og arbejdet paa den medlemsstats omraade, hvor hans arbejdsgever ogsaa var etableret.

26 Ganske vist tillader anvendelsen af den fortolkede bestemmelse en arbejdstager at modtage ydelser ved arbejdsloeshed fra en medlemsstat, hvor han ikke havde betalt bidrag under sin seneste beskaeftigelse. Der er dog her tale om en konsekvens, der er tilsigtet af faelleskabslovgiver, som har villet give arbejdstageren de stoerste muligheder for at vende tilbage til arbejdslivet.

27 Det foerste spoergsmaal skal derfor besvares saaledes, at forordningens artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), skal fortolkes saaledes, at den ogsaa finder anvendelse paa en arbejdsloes, som under sin seneste beskaeftigelse boede i den medlemsstat, hvor han var beskaeftiget, naar de kompetente myndigheder i to medlemsstater som en undtagelse fra forordningens artikel 13, stk. 2, litra a), og i henhold til dens artikel 17 har aftalt, at arbejdstageren skal forblive omfattet af lovgivningen om social sikring i en af disse medlemsstater, som ikke er den, paa hvis omraade den arbejdsloese var beskaeftiget.

Det andet spoergsmaal

28 Den forelaeggende rets andet spoergsmaal gaar ud paa, om forordningens artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), finder anvendelse, selv om aftalen i henhold til forordningens artikel 17 er indgaaet paa et tidspunkt, da arbejdstageren allerede arbejdede og boede paa én og samme medlemsstats omraade.

29 Som det fremgaar af dommen af 17. maj 1984, Brusse (sag 101/83, Sml. s. 2223, praemis 20), er der ikke i artikel 17's ordlyd holdepunkter for, at den mulighed for at goere undtagelser, som medlemsstaterne har i henhold til denne bestemmelse, kun kan udoeves for fremtiden. Tvaertimod kraever aanden og systemet i artikel 17, at en aftale i henhold til denne bestemmelse ligeledes til fordel for den eller de beroerte arbejdstagere kan daekke allerede forloebne perioder (samme dom, praemis 21).

30 Det andet spoergsmaal skal derfor besvares saaledes, at artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), finder anvendelse, selv om aftalen i henhold til forordningens artikel 17 er blevet indgaaet paa et tidspunkt, da arbejdstageren allerede arbejdede og boede paa én og samme medlemsstats omraade.

Afgørelse om sagsomkostninger

Sagens omkostninger

31 De udgifter, der er afholdt af den tyske, den franske og den italienske regering samt af Kommissionen for De Europaeiske Faellesskaber, som har afgivet indlaeg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgoer et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at traeffe afgørelse om sagens omkostninger.

Afgørelse

Paa grundlag af disse praemisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedroerende de spoergsmaal, der er forelagt af Arbeidshof, Bruxelles, ved dom af 18. november 1993, for ret:

1) Artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), i Raadets forordning (EOEF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger paa arbejdstagere, selvstaendige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Faellesskabet, som aendret og ajourfoert ved Raadets forordning (EOEF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, skal fortolkes saaledes, at den ogsaa finder anvendelse paa en arbejdsloes, som under sin seneste beskaeftigelse boede i den medlemsstat, hvor han var beskaeftiget, naar de kompetente myndigheder i to medlemsstater som en undtagelse fra forordningens artikel 13, stk. 2, litra a), og i henhold til dens artikel 17 har aftalt, at arbejdstageren skal forblive omfattet af lovgivningen om social sikring i en af disse medlemsstater, som ikke er den, paa hvis omraade den arbejdsloese var beskaeftiget.

2) Denne artikel finder anvendelse, selv om aftalen i henhold til forordningens artikel 17 er blevet indgaaet paa et tidspunkt, da arbejdstageren allerede arbejdede og boede paa én og samme medlemsstats omraade.